

Receiving information on Mass Drug Administration of Lymphatic Filariasis and the drug compliance among population in Narathiwat Province in 2007

Dasseema Muwanasin, Chuvevan Jiraamonnimit, Ubon Ratannasombon

Filariasis Section Bureau of Vector-Borne Disease Department of Disease Control

Abstract

The objective of this study was to know about mass drug administration (MDA) coverage rate, receiving information coverage rate and information channel of the people who lived in transmission area (TA) at Narathiwat province. This was done by using questionnaires completed by population of 425 people. Between 4-15 June 2007 and after the MDA campaign. The result of this study showed that the MDA coverage rate was 86.4 % and information coverage rate was 79.3 %. The most information channel received by the target group were health volunteers (60.9 %) and communities radio (43.3 %) respective. When the relationship between channel and drug taking was studied, it was found that only communities radio was significant ($p = .001$). In the same way, the significant factors of the population data that relates with radio ($p < .05$) were age, education and residential area.

In conclusion; MDA coverage rate in this study (≥ 85 %) was higher than the expectation, event there were political crisis in this province effecting the disease control, the radio is an effective information transfer channel. However, it could not cover all transmission areas of the province. It is necessary, to further study other population characteristics and lifestyle that may affect the selection of information receiving channel.

Key Word : Receiving information, Filariasis, Mass Drug Administration

การได้รับข้อมูลข่าวสารกับการรับประทานยาโรคเท้าช้างรักษากลุ่ม ของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ปี 2550

ดัสซีมา มุวรรณสินธุ์, ชูวีวรรณ จิระอมรนิมิต, อุบล รัตนสมบุรณ์

กลุ่มโรคเท้าช้าง สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบผลการรับประทานยารักษากลุ่มโรคเท้าช้าง การได้รับข้อมูลข่าวสารการรับประทานยา ตลอดจนช่องทางการได้รับข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ แพร่เชื้อของจังหวัดนราธิวาส โดยใช้แบบสอบถามประชากรศึกษา จำนวน 425 คน ศึกษาในช่วงวันที่ 4-15 มิถุนายน 2550 ภายหลังจากการรณรงค์รับประทานยา ผลการศึกษาพบว่า ประชากรศึกษาได้รับประทานยา 86.4 % ได้รับข้อมูลข่าวสาร 79.3 % สำหรับช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ได้แก่ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (60.9%) รองลงมาได้แก่ วิทยุท้องถิ่น (43.3%) แต่เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับประทานยา พบว่า มีเพียงวิทยุที่มีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาของประชากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .001$) ในทางเดียวกันเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางวิทยุกับข้อมูลทั่วไปของประชากร พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอำเภอที่อาศัยอยู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$, $p = .008$ และ $p = .001$ ตามลำดับ)

โดยสรุป จากการศึกษาพบว่า อัตราการรับประทานยารักษากลุ่มโรคเท้าช้างสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ≥ 85 % แม้วามีเหตุการณ์ไม่สงบในหลายพื้นที่ซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการใช้วิทยุท้องถิ่นเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลดี แต่อย่างไรก็ตามการใช้วิทยุก็ไม่สามารถครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มทุกพื้นที่ได้ ดังนั้นการดำเนินการจ่ายยาในครั้งต่อไป ควรจะมีการศึกษาถึงความแตกต่างของลักษณะทางประชากร บริบท วิถีชีวิต และด้านอื่นๆ ของกลุ่มเป้าหมายร่วมกับวิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลให้ประชากรไม่รับประทานยา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารและสาระที่จะประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมในครั้งต่อไป

คำรหัส : การได้รับข้อมูลข่าวสาร, โรคเท้าช้าง, การรักษากลุ่ม,

บทนำ

กระบวนการสื่อสารจะมีจุดเริ่มต้นที่ผู้ส่งสาร (sender) มีการออกแบบข่าวสาร (message) แล้วส่งสารผ่านช่องทาง (channel) หรือสื่อ (media) โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดผล (effect) หรือผู้รับสาร (receiver) เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดพฤติกรรมที่ผู้ส่งสารต้องการให้เกิด การประชาสัมพันธ์เป็นการดำเนินงานสื่อสารอย่างหนึ่ง เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันถูกต้องตรงกันในอันที่จะสร้างความเชื่อถือศรัทธา และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องและหวังผลระยะยาว¹

ตลอดเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2545-2549 จังหวัดนราธิวาสซึ่งเป็น 1 ใน 11 จังหวัดที่ดำเนินการภายใต้โครงการกำจัดโรคเท้าช้างตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลงเนื่องจากมีพื้นที่แพร่เชื้อโรคเท้าช้างชนิด *Brugia malayi* อยู่ใน 7 อำเภอ 22 ตำบล 81 หมู่บ้าน โดยใช้มาตรการหลัก คือ การจ่ายยา Diethylcabamazine citrate (DEC) ร่วมกับยา Albendazole (Alb) ให้แก่ประชาชนทุกคนที่อยู่ในพื้นที่แหล่งแพร่โรคเท้าช้างรับประทานปีละครั้ง เพื่อตัดวงจรการแพร่เชื้อของโรค² หลังจากที่ได้มีการรณรงค์การรับประทานยา 5 ปี ทำให้สามารถกำจัดโรคเท้าช้างได้ใน 10 จังหวัด คงเหลือจังหวัดนราธิวาสเพียงจังหวัดเดียวที่ไม่สามารถกำจัดให้หมดไปได้ในเวลาที่กำหนด เนื่องจากผลการสำรวจเจาะเลือดตรวจหาเชื้อไมโครฟิลาเรีย ยังคงพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ทุกปี รวม 5 ปี เป็นจำนวน 123 คน³ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนกลุ่มเป้าหมายไม่ได้ให้ความร่วมมือในการรับประทานยารักษา กลุ่ม ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากการสื่อสารประชาสัมพันธ์การรณรงค์รับประทานยายังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายได้รับข้อมูลไม่ถูกต้อง ประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้โดยตรง ดังนั้นในปี 2550 นี้เจ้าหน้าที่จากองค์กรในแต่ละระดับที่รับผิดชอบจึงประชุมปรึกษาหารือและมีมติเห็นชอบที่จะใช้วิทยุท้องถิ่นเป็นอีกช่องทางหนึ่งของการสื่อสารการรณรงค์รับประทานยา ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องทำการประเมินผลการได้รับข้อมูลการรับประทานยาของประชาชนในปีนี้ขึ้น เพื่อเป็นการประเมินผลการสื่อสารและใช้เป็นข้อมูลวางแผนทางการดำเนินงานในปีต่อไป ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบผลการรับประทานยาและการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการรับประทานยาโรคเท้าช้างรักษา กลุ่ม
- เพื่อทราบช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสารการรับประทานยารักษา กลุ่มของประชาชน
- เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางวิทยุกับข้อมูลทั่วไปของประชากร

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่แพร่เชื้อโรคเท้าช้างแต่ละแห่งในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ความปลอดภัยในการลงพื้นที่ อัตราการรับประทานยารักษากลุ่ม ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการรับประทานยาของประชาชน การได้รับข่าวสาร จำนวนและประเภทผู้ป่วย การสำรวจพบผู้ป่วยรายใหม่ในพื้นที่ ฯลฯ

2. ผู้วิจัยประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัย สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่12 สงขลา ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 12.4 นราธิวาส สำนักงานฯ พิกุลทอง เพื่อวางแผนทางการรณรงค์รับประทานยารักษากลุ่มปี 2550

3. รวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

4. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อำเภอที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 การรับประทานยา การได้รับข้อมูลและช่องทางการได้รับข้อมูลการรับประทานยาปี 2550 จากสื่อต่างๆ ได้แก่ โปสเตอร์ ป้ายผ้า แผ่นประชาสัมพันธ์ วิทยู หอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน เพื่อน/ญาติ/คนในครอบครัว เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครหมู่บ้าน และอื่นๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้จากการสุ่มประชากรแบบไม่เฉพาะเจาะจงที่อยู่ในพื้นที่แพร่เชื้อโรคเท้าช้างอำเภอตากใบ สุโหงโกลก และสุโหงปาตี จังหวัดนราธิวาส ระหว่างวันที่ 4-15 มิถุนายน 2550 ได้จำนวนทั้งสิ้น 425 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่า Chi-Square

ผลการศึกษา

1. กลุ่มประชากรศึกษาส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารการรับประทานยารักษากลุ่ม ร้อยละ 79.3 และได้รับประทานยา ร้อยละ 86.4 และเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับประทานยากับการได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละและความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข้อมูลกับการรับประทานยาของประชากรศึกษา

ประเด็น	การได้รับข้อมูลข่าวสาร		รวม (ร้อยละ)	χ^2	p
	ได้รับ	ไม่ได้รับ			
การรับประทานยา				3.561	0169
- รับประทาน	296	71	367 (86.4)		
- ไม่รับประทาน	40	17	57 (13.4)		
- ยกเว้นไม่ต้องรับประทาน	1	0	1 (0.2)		
รวม (ร้อยละ)	337 (79.3)	88 (20.7)	425 (100)		

2. ช่องทางหรือสื่อกลางที่ทำให้ประชากรศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 60.9 รองลงมา คือ วิทยุ ร้อยละ 43.3 และป้ายผ้า ร้อยละ 20.2 ตามลำดับ และเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการสื่อสารกับการรับประทานยา พบว่า วิทยุมีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างมีนัยสำคัญ ($p = .001$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละและความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการได้รับข้อมูลกับการรับประทานยาของประชากรศึกษา

ประเด็น	การรับประทานยา		รวม (ร้อยละ)	χ^2	p
	รับประทานยา	ไม่รับประทานยา			
ช่องทาง					
โปสเตอร์	23	0	23 (5.4)	3.842	.146
ป้ายผ้า	80	6	86 (20.2)	4.138	.126
แผ่นประชาสัมพันธ์	35	1	36 (8.5)	3.947	.139
วิทยุท้องถิ่น	171	13	184 (43.3)	14.423	.001*
หอกระจายข่าว	16	0	16 (3.8)	2.628	.269
ผู้นำชุมชน	3	0	3 (.7)	.472	.788
เพื่อน/ญาติ	12	0	12 (2.8)	1.952	.377
จนท.สาธารณสุข	45	6	51 (12.0)	.277	.871
อาสาสมัครหมู่บ้าน	225	33	259 (60.9)	.884	.643

3. ข้อมูลทั่วไปของประชากรศึกษา พบว่า มีอายุระหว่าง 10-85 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 47.59 ปี ($SD = 15.499$) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.9 การศึกษาจบระดับประถมศึกษา ร้อยละ 60.7 มีอาชีพเกษตร/ประมง ร้อยละ 51.5 เนื่องจากการรณรงค์ปีนี้มีการใช้ช่องทางทางวิทยุ และพบว่าวิทยุมีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับการได้รับข้อมูลข่าวสารทางวิทยุ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอำเภอที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการได้รับข้อมูลทางวิทยุอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$, $p = .008$ และ $p = .001$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับการได้รับข้อมูลข่าวสารทางวิทยุ

ข้อมูลทั่วไป	การได้รับข้อมูลทางวิทยุ		จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p
	ได้รับ	ไม่ได้รับ			
เพศ				.002	.963
ชาย	63	82	145 (34.1)		
หญิง	121	156	280 (65.9)		
อายุ				23.317	<.001*
10-24 ปี	7	24	31 (7.3)		
25-44 ปี	82	61	143 (33.6)		
45-59 ปี	62	83	145 (34.1)		
60-85 ปี	33	73	106 (24.9)		
X = 47.9, SD = 15.499					
ระดับการศึกษา				13.701	.008*
ไม่ได้เรียน	14	47	61 (14.4)		
ประถมศึกษา	119	139	258 (60.7)		
มัธยมศึกษา/ปวช.	39	47	86 (20.2)		
ปวส./อนุปริญญา	8	6	14 (3.3)		
ปริญญาตรี	4	2	6 (1.4)		
อาชีพ				2.782	.836
รับจ้าง	32	37	69 (16.2)		
นักเรียน/นักศึกษา	3	7	10 (2.4)		
แม่/พ่อบ้าน	41	59	100 (23.6)		
เกษตรกรรวม	96	123	219 (51.5)		
ค้าขาย	8	11	19 (4.5)		
รับราชการ/วิสาหกิจ	4	4	8 (1.9)		
อำเภอที่อยู่อาศัย				13.397	.001*
ตากใบ	87	97	194 (45.6)		
สุโขทัย-ลก	7	31	38 (8.9)		
สุโขทัย	80	113	193 (45.4)		

วิจารณ์ผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารการรับประทันยาโรคเท้าช้างของประชาชนศึกษาในพื้นที่แพร่เชื้อในเขตอำเภอตากใบ สุโขทัย และสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 79.3 ซึ่งลดลงจากการศึกษาที่เคยทำในอดีตของจังหวัดนราธิวาส ปี 25464 ที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 81.5 การรับประทันยาก็เช่นเดียวกันลดลงจากร้อยละ 89.8 เหลือร้อยละ 86.4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ไม่สงบ หรือและกระบวนการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์การณรงค์รับประทันยาอย่างไม่มีประสิทธิภาพพอ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ว่าประสิทธิภาพการสื่อสารขึ้นอยู่กับรายละเอียดในเรื่องของผู้ส่งสาร สาร สื่อหรือช่องทาง และผู้รับสาร⁵

เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการได้รับข้อมูลข่าวสารกับการรับประทันยา ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการสื่อสารจะส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมสนับสนุนในกิจการนั้น แสดงว่าสื่อหรือช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารบางประเภทในครั้งนี้นี้ไม่เหมาะสม มีผลให้กลุ่มเป้าหมายไม่เกิดพฤติกรรมหรือให้ความร่วมมือในการรับประทันยา เพราะเมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ/ช่องทางเป็นรายประเภทกับการรับประทันยา พบว่า มีเพียงช่องทางทางวิทยุที่มีความสัมพันธ์กับการรับประทันยาของกลุ่มเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.001$) ซึ่งนักวางแผนประชาสัมพันธ์ได้ให้ความคิดเห็นว่า จำเป็นต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายใน 2 ประเด็น คือ การวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาที่เป็นผลให้กลุ่มเป้าหมายไม่เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ และวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และสอดคล้องแนวคิดของการตลาดเชิงสังคม (Social Marketing) ที่ว่าการเข้าใจกลุ่มเป้าหมายก่อนวางแผนประชาสัมพันธ์ ว่าใครคือกลุ่มเป้าหมายหลัก/รอง เข้าใจวิถีชีวิต (lifestyle) รวมถึงเข้าใจแนวคิดของกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และวางแผนให้สอดคล้องกับพฤติกรรม ทศนคติ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือยอมรับได้⁶ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้ช่องทางทางคลื่นวิทยุท้องถิ่นที่ประชาชนนิยม รวมทั้งมีการพูดภาษาท้องถิ่น ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ประกอบกับวิทยุเป็นเครื่องใช้ที่มีอยู่ทุกครัวเรือน และจากการสังเกตของเจ้าหน้าที่ที่พบว่าชาวบ้านนิยมฟังวิทยุ แต่ก็ไม่ใช่ช่องทางที่สามารถใช้ได้ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มทุกพื้นที่ดังจะเห็นจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับการได้รับข้อมูลทางวิทยุ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอำเภอที่อยู่อาศัยเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับข้อมูลทางวิทยุอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$, $p = .008$ และ $p = .001$ ตามลำดับ) สื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ที่สำคัญยิ่งที่ต้องเรียนรู้ถึงคุณสมบัติและลักษณะ เพื่อจะได้เลือกใช้ได้อย่างถูกต้อง ทำให้การดำเนินงานตามแผนการประชาสัมพันธ์ที่กำหนดไว้เกิดประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการวางแผนประชาสัมพันธ์การรับประทันยาต้องตระหนักถึงความเหมาะสมของช่องทาง/สื่อในการสื่อสาร สื่อที่ใช้ต้องเลือกที่เหมาะสม ไม่จำเป็นต้องใช้สื่อทุกชนิดในการประชาสัมพันธ์ อาจใช้เพียงไม่กี่ชนิดที่มีประสิทธิภาพ หรือไม่จำเป็นต้องใช้สื่อชนิดเดียวกันเหมือนกันในทุกพื้นที่

ทั้งนี้ให้ยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง ส่วนช่องทางที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด คือ จากอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 60.9 ซึ่งสูงกว่าช่องทางอื่นๆ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการรับประทานยาของกลุ่มเป้าหมาย อาจเป็นเพราะมีประชาชนบางคนยังขาดความมั่นใจและความน่าเชื่อถือในอาสาสมัคร ส่วนสื่อป้ายผ้า มีประชาชนรับทราบ ร้อยละ 20.2 อาจเนื่องมาจากสถานที่ สีลัน และเนื้อหาที่ติดตั้งยังไม่เหมาะสม นอกจากนี้การใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ยังไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะบุคคลที่ประชาชนให้ความไว้วางใจ ได้แก่ ผู้นำชุมชน : ผู้ใหญ่บ้าน อบต. โต๊ะอีหม่าม ตลอดจนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทและประชาชนให้ความนับถือ ความเชื่อถือมากกว่ากลุ่มอาสาสมัคร แต่กลับมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมน้อยกว่า ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุดในการครั้งต่อไปควรคำนึงถึงดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือในตัวบุคคลและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย
  2. ความเหมาะสมของเวลาในการติดตั้งสื่อต่างๆ เช่น ป้ายผ้า โปสเตอร์ ตลอดจนสื่อเสียงต่างๆ
  3. ความเหมาะสมของสถานที่ การติดตั้งควรเป็นสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้ชัด ไม่หลบมุม และควรเป็นสถานที่ที่ผู้คนชอบรวมกลุ่มหรือไป – มาอยู่ตลอด
  4. สีลันและเนื้อหา ควรมีเนื้อหากระทัดรัด ได้ใจความ และง่ายต่อการทำความเข้าใจ และควรมีสีลันสะอาดตา
  5. ความสามารถของผู้รับสาร จะต้องทราบถึงความสามารถของกลุ่มบุคคลที่จะรับสารมาก่อนในด้านความรู้ การปฏิบัติ เพื่อจะเตรียมเนื้อหาได้ถูกต้อง
  6. การติดตามและการสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 ข้างต้น มีผลต่อการที่จะทำการศึกษาและพัฒนารูปแบบสื่อและช่องทางหรือกิจกรรมเพื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบในระดับพื้นที่ควรต้องเจาะลึกในประเด็นปัญหาเฉพาะพื้นที่มากขึ้น พร้อมทั้งศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางทางการสื่อสารของประชาชนโดยละเอียด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวล วางแผนการรณรงค์ครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรพิจารณาใช้สื่อ/ช่องทางที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และเป็นการไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าว เนื่องจากทุกหมู่บ้านจะมีหอกระจายข่าวทั่วหมู่บ้าน
3. อาสาสมัครเป็นบุคคลที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด แต่บางคนยังขาดความเชื่อมั่นและเชื่อถือจากประชาชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และกำลังใจเป็นรายกรณีอย่างใกล้ชิด และจัดเสวนากลุ่มระหว่างอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาที่พบ วิธีการจ่ายยาของแต่ละคน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

4. การดำเนินงานควรให้ผู้นำชุมชน/บุคคลที่ประชาชนยอมรับนับถือเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

5. การประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ช้าๆ และเลือกสาร ช่องทาง ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณหัวหน้า สุมาศ ลอยเมฆ และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานโครงการปราบปรามควบคุมโรคติดต่อ และการสาธารณสุข ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส และ ประชากรศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือ และที่ขาดเสียมิได้ คือ นายแพทย์สรารัฐ สุวัฒน์ทัพพะ ที่ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็นในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. วิมลพรรณ อาภาเวท. การวางแผนการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์. บুদ্ধ พอยท์ จำกัด; กรุงเทพฯ, 2546 : 8-10.
2. World Health Organization. Monitoring and epidemiological assessment of the programme to eliminate Lymphatic Filariasis at implementation unit level. 2005;1.
3. กลุ่มโรคเท้าช้าง. รายงานการประเมินผลการเจาะโลหิตตรวจหาพยาธิโรคเท้าช้าง. ในการประชุมเตรียมความพร้อมของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในการบูรณาการงานควบคุมโรคเท้าช้างเข้าสู่งานบริการสาธารณสุขจังหวัด. ระหว่างวันที่ 12-14 มิถุนายน 2550 ณ นนทบุรีรีสอร์ท.
4. ชูวีวรรณ จิระอมรนิมิต คັນสนีย์ โรจนพนัส และแสงจันทร์ เรือนทองดี. ความครอบคลุมการจ่ายยารักษากลุ่มตามโครงการกำจัดโรคเท้าช้างปี 2546. องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; กรุงเทพฯ, 2547
5. วาสนา จันทรสว่าง. การประชาสัมพันธ์ในงานสาธารณสุข. ภาพพิมพ์ ; กรุงเทพฯ, 2534
6. พรทิพย์ สัมมัตะวนิช. การตลาดเพื่อสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2 ; 2547. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 37,11.

